Bronius OŠKINIS (1913–1985): daugiau kaip 50 metų aviacijoje

Bronius Oškinis (1913–1985) – Lietuvos aviatorius, sportininkas, sklandytojas, sklandytuvų konstruktorius, sklandymo pradininkas, II eilės karo lakūnas, karo aviacijos leitenantas, pirmasis Palangos gintaro muziejaus vedėjas.

Gimė 1913 m. balandžio 15 d. Barzduose (Šakių r.) Jono ir Agnieškos Oškinių šeimoje, kuri 1920 m. persikėlė gyventi į Kauną.

1920–1928 m. B. Oškinis mokėsi Kauno pradžios mokykloje ir „Aušros“ gimnazijoje, 1928–1933 m. – Kauno aukštesniojoje technikos (ATM) mokykloje. Tuo laikotarpiu jis pradėjo domėtis aviacija, buvo vienas iš gimnazijoje 1931 m. gruodžio 13 d. pradėjusio veikti Kauno ATM aviacijos būrelio steigėjų, 1931–1932 m. – jo narys. Tuo laikotarpiu jis parengė sklandytuvo T-1 („Technikas-1“) darbo brėžinius ir vadovavo jo statybai. 1932 m. rugpjūčio mėnesį šį lietuvišką sklandytuvą Pažaislyje išbandė karo lakūnas Gregorius Radvenis. Ten pat 1932 m. rugpjūčio 15 d. B. Oškinis atliko savo pirmąjį skrydį – į orą pakilo su savo T-1.

1932 m. rugsėjo 6 d. B. Oškinis pirmasis Lietuvoje išlaikė sklandytojo A piloto egzaminą.

Baigęs aviacijos kursus, vadovavo sklandytuvų statybai ATM dirbtuvėse. Čia jis perkonstravo vokišką mokomąjį sklandytuvą RRG-23 „Zoegling“. 1933 m. kartu su kitais ekspedicijos dalyviais įrengė Sklandymo mokyklą Nidoje, pastatė savos konstrukcijos angarą. Dirbdamas Nidoje 1933 m. rugsėjo 13 d. B. Oškinis tapo pirmuoju Lietuvos C klasės pilotu sklandytoju (anais metais tai buvo aukščiausia piloto klasė). tuo laikotarpiu jis sukonstravo sklandytuvus BRO-2 ir BRO-3, išmoko skraidyti lėktuvais, tobulino skraidymo sklandytuvais žinias ir įgūdžius.

1934 m. pavasarį buvo išbandytas antrasis B.Oškinio sukonstruotas sklandytuvas – T-2.

1934 m. po Velykų pradėjo vadovauti Sklandymo mokyklos bendrabučio statybai Nidoje.

Bronius Oškinis (1913–1985)

Nuo 1934 m. rugpjūčio iki rugsėjo 14 d. mokėsi skraidyti IV LAK lakūnų laidoje, sudarytoje iš sklandytojų. Tada savarankiškai skraidė lėktuvu Š-18.

Laikotarpiu nuo 1934 m. rugpjūčio 15 iki 1935 m. rugsėjo 15 d. buvo Karo mokyklos aspirantas, tapo antrojo rango karo lakūnu, įgijo aviacijos atsargos jaunesniojo leitenanto laipsnį.

1935 m. kovo 14 d. ATM aviacijos būrelio nariai pagamino du sklandytuvus T-1.

1935 m. gegužės mėnesį Ukmergės Aukštesniosios amatų mokyklos sklandytojai pagamino sklandytuvą T-1 (iš viso iki 1940 m. Lietuvoje buvo

B. Oškinis sklandytuve T-2 (BrO-2). 1934 m.

pagaminta daugiau kaip dešimt sklandytuvų T-1).

1935 m. spalio–1936 m. lapkričio mėnesiais dirbo Karo aviacijos dirbtuvėse Kaune.

1936 m. buvo paskirtas dirbti Zoknių karo aviacijos dirbtuvių viršininko pavaduotoju. Vėliau tarnavo karo lakūnu 3-iojoje eskadrilėje.

Nuo 1936 m. lapkričio 19 d. iki 1938 m. rugpjūčio mėnesio dirbo Zoknių aviacijos bazės dirbtuvių viršininko pavaduotoju, nuo 1936 m. gruodžio 23d. buvo 3 eskadrilės karo lakūnas.

Sukonstravo mokomąją bombą ir naikintuvo šaudymo sinchronizatorių.

1936 m. balandžio 19 d. Kaune į orą pakilo B.Oškinio sukonstruotas treniruočių sklandytuvas BrO-3 „Pūkas“.

1936 m. balandžio mėnesį G. Miliūno dirbtuvėse buvo pagaminti šeši pradinio mokymo B. Oškinio sukonstruoti sklandytuvai: du MO-1 ir du MO-2 (MO-2 konstravo kartu su G.Miliūnu) sklandytojų B ir C sąlygoms vykdyti ir du MOG (konstravo kartu su G. Miliūnu ir A. Gysu).

1937 m. gegužės mėnesį G. Miliūno dirbtuvėse buvo pastatyti dar du BrO-3 („Aras“ ir „Giriūnas“).

1937 m. išbandytas akrobatiniam skraidymui skirtas B. Oškinio sukonstruotas sklandytuvas BRO-4 „Rūta“. Tai buvo vienas pirmųjų akrobatinių sklandytuvų Europoje.

1937 m. Jonas Pyragius ir B. Oškinis dalyvavo pasaulio aviatorių sąskrydyje Elmyroje (JAV), kuriame B. Oškinis skraidė LAK sklandytuvu „Biržietis“, o J. Pyragius – patobulintu akrobatiniu sklandytuvu BRO-5 „Rūta II“.

1938 m. birželio mėnesį parengtas treniruočių sklandytuvo BrO-6 „Pūkas-II“ projektas (B. Oškinis nubraižė visus šio sklandytuvo darbo brėžinius).

1938 m. suprojektavo ir pradėjo statyti lengvą vienvietį lėktuvą BrO-7. B. Oškiniui pradėjus mokytis užsienyje, šis lėktuvas nebuvo užbaigtas statyti.

1938 m. B. Oškinis baigė Lietuvos karo lakūnų mokyklą, 1938 m. rugsėjo–1940 m. birželio mėnesiais studijavo Berlyno aukštosios technikos mokyklos Lėktuvų statybos fakultete.

1939 m. B. Oškiniui suteiktas leitenanto laipsnis.

1940 m. B. Oškiniui grįžus į Lietuvą, jį paskyrė dirbti 29-tojo teritorinio šaulių korpuso Tautinės aviacijos eskadrilės dirbtuves atskirosios aviacijos eskadrilės kilnojamųjų aviaremonto dirbtuvių

B. Oškinio sukonstruotas sklandytuvas BRO-3 „Pūkas“ (1936 m.)

viršininku Pivonijoje (prie Ukmergės).

1940–1943 m. studijavo Vytauto Didžiojo universiteto Technologijos fakulteto elektrotechnikos skyriuje.

1940 m. spalio–1941 m. birželio mėnesiais dirbo Raudonosios armijos 29 teritorinio šaulių korpuso atskirosios eskadrilės remonto dirbtuvių inžinieriumi.

1941–1944 m. Kauno aviacijos dirbtuvėse Fredoje dirbo gamybos kontrolieriumi (1941–1943 m. – nacių Vokietijos aviacijos dirbtuvėse Kaune, tuo laikotarpiu remontavo vokiečių bombonešius „Junkers“ Ju-88).

1942–1944 m. Vytauto Didžiojo universitete studijavo elektrotechniką.

1944 m. buvo suimtas ir išvežtas į Podolsko lagerį. 1944 m. rugsėjo–1945 m. balandžio mėnesiais kalėjo Podolsko IV filtraciniame lageryje. kai jį paleido iš lagerio, atvyko į kariuomenės paskirtą vietą tęsti tarnybą.

1945 m. birželio 1 d. buvo demobilizuotas.

1947 m. sugrįžo į Kauną, pradėjo dirbti dėstytoju Kauno valstybiniame universitete. Čia jis skaitė paskaitas, kūrė naujus sklandytuvus.

1949 m. rugpjūčio 15 d. Lietuvoje užbaigtas statyti ir išbandytas pirmasis pokario metais sukonstruotas sklandytuvas – BRO-10 „Pūkas III“. Jis buvo skirtas treniruotėms.

1951 m. spalio 24 d. B. Oškinis išrinktas Kauno srities DOSAAF organizacinio komiteto sklandymo sekcijos pirmininko pavaduotoju.

1952 m. birželio 15–19 d. išbandytas B. Oškinio sukonstruotas mokomojo-treniruočių sklandytuvo BrO-9 pirmasis prototipas.

(Nukelta į 10 p.)

1952 m. spalio 16–25 d. Maskvoje išbandytas antrasis B. Oškinio sukonstruotas BrO-9 prototipas.

1953 m. lapkričio 6–18 d. Simferopolyje išbandytas trečiasis BrO-9 prototipas. Po to Simferopolio aviacijos dirbtuvėse buvo pradėta Broniaus Oškinio sklandytuvų BRO-9 „Žiogas“, BRO-11 „Pionierius“ ir BRO-12 serijinė gamyba. Jais skraidė visuose buvusios Sovietų sąjungos aviacijos sporto klubuose.

1953 m. rugpjūčio–1955 m. gruodžio mėnesiais Simferopolio ARM pagamino 320 vnt. BrO-9.

1954 m. vasarą pastatytas B. Oškinio sukonstruotas pradinio mokymo sklandytuvas BrO-11.

1956–1960 m. Simferopolio, Kropotkino ir kitose dirbtuvėse pagaminta apie 2 000 vnt. sklandytuvų BrO-11. Tuo laikotarpiu tai buvo masiškiausiai gaminamas sklandytuvas pasaulyje.

1956–1958 ir 1959–1962 m. lapkričio mėnesiais dirbo Kauno sklandymo stoties viršininku.

1957 m. rugpjūčio mėnesį išbandytas B. Oškinio sukonstruoto treniruočių sklandytuvo BrO-12 prototipas.

1958 m. balandžio 26 d. B. Oškinis buvo išrinktas LSSR visuomeninės organizacijos „Aviaklubas“ pirmininku (šis aviaklubas gyvavo iki tų pačių metų rudens, tada buvo įkurta LSSR Aviacijos sporto federacija, jos pirmininku išrinktas A. Speičys, o dabar tai Lietuvos visuomeninė civilinės ir sportinės aviacijos organizacija „Lietuvos aeroklubas“ (LAK).

1962–1969 m. B. Oškinis buvo Palangos statybos valdybos darbų vykdytojas, vadovavo sklandymo mokyklai Palangoje, vėliau dirbo dailininkų namų direktoriumi Palangoje.

1959–1961 m. Simferopolio ARM buvo pagaminta daugiau negu 120 vnt. BrO-12.

1962 m. Prienuose įkurta Eksperimentinė sportinės aviacijos gamykla, kurioje B. Oškinis dirbo konstruktoriumi. Tuo laikotarpiu jis didelį dėmesį skyrė sklandytuvų, skirtų jaunimui, kūrimui. Į juos įdiegė daug naujovių, panaudojo plyšinius sparnus bei plyšinius užsparnius ir eleronus.

B. Oškinis buvo pirmasis 1963 m. pradėjusio veikti Lietuvos dailės muziejaus ekspozicinio padalinio Palangos gintaro muziejaus vedėjas. Šias pareigas jis ėjo 1963–1967 metais.

Nuo 1969 m. dirbo Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos konstruktoriumi.

B. Oškinio sukonstruotas tuo metu (1975 m.) pasaulyje mažiausias buvęs sklandytuvas BrO-18 „Boruzė“ Lietuvos aviacijos muziejuje

1969 m. rugpjūčio mėnesį išbandytas B. Oškinio sukonstruotas mokomasis sklandytuvas BrO-11M „Zylė“ (1970–1977 m. ESAG pagamino 40 vnt. šių sklandytuvų, o 1989–1991 m. S. Čepaičio kooperatyvas Panevėžyje – daugiau negu 160 vnt.).

1973 m. į orą pakilo B. Oškinio sukonstruotas BrO-16 – pirmasis hidrosklandytuvas Lietuvoje.

1974 m. rugpjūčio 17 d. išbandytas B. Oškinio sukonstruotas dviejų plyšių sparno sklandytuvas BrO-17S „Bitelė“.

1974 m. spalio mėnesį pradėjo skraidyti jo sukonstruotas dviejų plyšių sparno hidrosklandytuvas BrO-17V „Antelė“.

1975 m. rugsėjo 22 d. pakilo B. Oškinio sukonstruotas trijų plyšių sklandytuvas BrO-18 „Boružė“– mažiausias sklandytuvas pasaulyje.

1977 m. rugpjūčio mėnesį išbandytas B. Oškinio sukonstruotas BrO-20 „Pūkelis“ – lengviausias sklandytuvas pasaulyje. Jis buvo pagamintas naudojant nerviūrų ir lonžeronų išpynimo iš stiklo virvių technologiją. Šis sklandytuvas išbandytas ir su plūde, velkamas paskui motorlaivį.

1980 m. birželio 20 d. pakilo B. Oškinio sukonstruotas mokomasis iš stiklaplasčio su dviejų plyšių sparnais pagamintas sklandytuvas BrO-21 „Vyturys“.

1981 m. pavasarį užbaigtas pagaminti B. Oškinio sukonstruotas stiklaplastinis sklandytuvas-skraidyklė BrO-22 „Rūtelė“. Jis buvo bandomas kaip skraidyklė ir kaip sklandytuvas, taip pat ir su plūde.

1981 m. gegužės mėn. pastatytas B. Oškinio sukonstruotas mokomasis sklandytuvas BrO-23KR „Garnys“.

1982 m. B. Oškinis projektavo ir pats vadovavo, statant lėktuvų Albatros B.II ir WACO maketus, skirtus Lietuvos kino studijos vaidybiniam filmui apie Darių ir Girėną. Statant daugiausiai jis pats ir dirbo, vėliau talkino kūrybinei grupei vykstant filmavimo darbams.

1984 m. Panevėžyje buvo pagaminta dar vienas B. Oškinio sukonstruotas sklandytuvas BrO-23.

B. Oškinio sukonstruoti įvairių modifikacijų sklandytuvai BrO 9, BrO 11, BrO HM, BrO 12 buvo gaminami serijomis.

Iki 1984 m. B. Oškinis buvo pripažintas 5 išradimų autoriumi.

Iš viso aviacijos srityje B. Oškinis dirbo daugiau negu 50 metų, sukonstravo 23 sklandytuvų tipus, iš jų 4 buvo gaminami serijomis.

Jis yra gavęs aukštų Lietuvos vyriausybės ir FAI (Tarptautinė aeronautikos asociacija) apdovanojimų.

B. Oškinis mirė 1985 m. balandžio 7 d. Palangoje. Palaidotas Palangos miesto kapinėse.

1992 m. įamžinant B. Oškinio atminimą įsteigta B. Oškinio vardu pavadinta Lietuvos vaikų aviacijos mokykla, o nuo 1993 m. viena gatvė Palangoje vadinama B. Oškinio vardu.

1993 m. liepos 13 d. B. Oškinio kapas dėl savo istorinių, memorialinių ir meninių savybių įrašytas į Lietuvos Kultūros vertybių registrą ir yra saugomas valstybės.

B. Oškinio sukonstruoti sklandytuvai:

T-1 (BrO-1) (1932);
T-2 (BrO-2);
BrO-3 „Pūkas“ (1936);
BrO-4 „Rūta“;
BrO-5 „Rūta II“ (1938);
BrO-6 „Pūkas“;
BrO-9 „Žiogas“;
BrO-10 „Pūkas“;
BrO-11 „Pionierius“;
BrO-11 M „Zylė“;
BrO-12 (1957);
BrO-14;
BrO-16 „Pempė“ (1973) – vandens sklandytuvas;
BrO-15 „Raguva“;
BrO-17S „Bitelė“ (1974);
BrO-17V „Antelė“ – vandens sklandytuvas;
BrO-18 „Boružė“ (1975); tais metais jis buvo mažiausias sklandytuvas pasaulyje;
Br0-19 „Ančiukas“;
BrO-20 „Pūkelis“;
BrO-21 „Vyturys“;
BrO-22 „Rūtelė“;
BrO-23 „Garnys“.

Bronius Oškinis 1937 m. Jungtinėse Amerikos valstijose (JAV)

B. Oškinio sukonstruoti sportiniai lėktuvai:

BRO-7 ir BRO-8.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. „Bronius Oškinis“, *Lietuvos aviacijos istorija 1918–1941 metais:* https://www.plienosparnai.lt/page.php?18 (žr. 2025-06-19).

2. „Bronius Oškinis“, *Lietuvos kariuomenės karininkai 1918–1953*, t. 6 , Vilnius, 2006.

Vikipedija. Laisvoji enciklopedija: https://lt.wikipedia.org/wiki/Bronius_O%C5%A1kinis (žr. 2022-04-01).

Nuotraukos iš RKIC vaizdų archyvo ir iš Lietuvos aeroklubo archyvo. Fotografai nežinomi.

Parengė Danutė Mukienė